

Nro. 47.

A FELS. R. TSASZARNAK ÉS A KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMEBŐL.

*Költ Bétsben Kedden Decembernek 10-ik napján,
1799-ik esztendőben.*

Egy érdeemes Postla-mester Ur azt a' tarátsot adta volt nékem, mikor még a' *Bétsi Magyar Mercurius* Újjságot irtam, hogy mikor *Jelentést* adok ki, azt mindenkor az Újjság' elejire nyomtattassam; mert (igy szoll), az elejit minden olvasó meg-tekinti az Újjságnak, de a' végit kevesen olvallák: és nem a' jókor tett jelentésből tudják-meg, hogy el-tölt a' fél esztendő, hanem az Újjság' járásának meg-állásából, 's így esik, hogy későre tészik rendeléseiket. — Én ezt a' tanátsot, nem emlékezem, hogy még eddig követtem volna: tsak azért, hogy nem illett a' *Jelentés* az Újjság' elejire. — Mostan is tsak figyelem-téssé kívántam mingyár itt előll tenni, rész szerént a' Kurirnak mostani, rész szerént pedig a' meg-szünt Mercuriusnak volt nagy érdemű Olvasóikat, arra, hogy ezen Újjságnak végénn hozzá-jok intézett *Jelentésemet*, méltóztallák most az el-olvasásra.

A a a

Franciaia Respublika.

Ezt a' Frantzia Revolutziót, azok, a' kik azt eddig-elé igazgatták, majd oly gyakran tekergették, mint valami ora-machinát. Egyik se tekerte-fel a' nélkül, hogy valami e'-félét ne mondott volna, hogy: valósággal, már szükség volt ötöt fel tekerni; mert különben talám majd lejárt volna, 's-az után meg-állván, nem találta-tott volna több mester, a' ki fel-igazithatta volna. Hogy ezt a' fel-tételt el-hihesse valaki, nem kell egyéb, tsak hogy az jusson észibe, a' mit erről a' dologról io esztendő alatt olvasott. Egy ily tekerítettét tett ezen machinán most *Bonaparte* is. Nézze-meg akárki, hogy mit mond most ő is azon Proclamatziójában, melyét ő (mint ezt a' közelébb költ M. Kurir is a' 732-dik levél-laponn, röviden említette) a' Frantzia néphez intézvén, környülállásoson elő belzéllette benne a' történet' Historiáját: —

„Én (igy szoll *Bonaparte*), *Párisba* lett vizsgálza érkezésemkor, minden *Autoritások* között meg-hasonlást találtam, tsak ebben szemlétem minyájok között meg-egyező ítéletet, hogy: a' Constituzió, félignyire fel forgattatott légyen, és az már meg nem mentheti a' szabadságot. Minden pártok hozzám járultak, tudtomra adták tzelozállaikat, fel-fedezték titkaikat, és fegedelme-et kérték: én meg-tagadtam azt minyájoktól, hogy tsak egy partnak emberévé legyek. Én-gem' a' Vének Tanatsa szollított, és én az ő kívánságát bé-töltöttem. Oly emberek, kikben a' nemzet, a' szabadságnak, az egyenlőségnek, és a' tulajdonnak védelmezoit szemlélni már meg-fokta, a' dolgok' jóvá-tételére egy közönséges plánomot készítettek volt: ez a' plánum egy tsendes, szabad, 's-bé folyás: és félelem: nélkül való meg-fontóltatást kívánt. Erre nézve a' Vének' Tanatsa azt határozta, hogy a' Törvény-hozó T. sz' tanátskozásának helyét *St. Cloudba* tegye által; a' maga függetlenségének védelmezésére meg-kivántató erőnek vezérlését, nekem ajánlotta; és én ugy ítéltém, hogy hazaf. tár

saimnak, táborainkban el-halt katonáinknak, 's azoknak vérek által vásároltatott nemzeti dicsőfőgünknek, tartozzam azzal, hogy ezt a' vezérséget magamra válloljam. A' Tanácsok öfzfje gyűlés keznek *St. Cloudban*; a' Respublikai seregek, kívülről gondoskodnak a' tsendesség felől: hanem, az ország' belső részeinn rettegést gerjesztenek a' gyilkosok; az Öt-százak' Tanácsában sok Képviselők, hegyess törrel és tüzi-fegyverrel fel-fegyverkezve, halállal való fenyegetézzel töltik-bé a' tanácskozó palotát; az ő ki nyilatkozdogaló plánumjok, mind jobban jobban nyomul a' tziel felé; az ezt akadályoztató többség (a' Képviselőknek nagyobb száma) fogyni kezd a' zürzavar miatt; a' leg bátrabb *Orátorok* této-váznak; szemmel-láthatóvá kezd lenni, hogy minden bölts tanácsgyümöltstelen többé; én közlöm mind ezekenn való boldizankodásomat és fájdalomamat a' Vének' Tanácsával; sürgetem, hogy nemes hajlandóságu fel-tett tzielozásának teljesíthetése végett, helyheztesse bátorságos állapotba magát; szemei' elibe terjesztem a' házát-fenyegető veszélyeket; és ő (t. i. a' Vének' Tanácsa) változhatatlan akaratjának ujjantoni ki nyilatkoztatása által, magát véllem egyesíti. Azután az Öt százak' Tanácsába mentem, tsak egyedül, fegyver-nélkül, kalap-le-véve, a' miként a' Vének' Tanácsában is meg jelentem volt, és a' miként ebben jól fogadtattam vólt. Azok a' hegyess-török, melyekkel a' pártosok addig, a' magok Képviselő társaikat fenyegették, most már szabadítójuk ellen vétettek elő; huzt gyilkosok rohantak ellenem, és keresték mejjemet; a' Gránátérosok, a' kiket a' palota' ajtajánál hagyttam volt, elő sióttének, és magokat közzém és a' gyilkosok közzé vetették; egyik küzzüllök (*Thome*) döfést is kapott a' ruhájánn keresztül; ezek ki ragadtak a' gyilkosok' keziből. Ugyan azon szempillantatban oly kiáltás hallik a' törvények' védelmezője ellen, hogy: *ötet, a' törvények' oltalmán kívül lóvőnek lenni, kell ki-hirdetni!* Ez vólt a' gyilkosok' kiáltása az ő meg-fzelidítésekre ki

rendeltetett hatalom ellen. Az után markáikba szoritott fegyverrel, és fenyegetődzéssel telyes izá-jakkal a Præses = (Lucian Bonaparte) - felé kezdetek rohanni, azt kívánván tőle, hogy éngemet a' törvények' oltalmán kívül valónak lenni kiáltson ki. Nékem meg hozzák ezt a' hirt; rendeléft teszek, hogy a' Præseft ragadják ki a' dü-hösök' keziből; hat Gránátérosok ki is ragadták; mingyár az után a' Törvényhozók' Gránátéros-sai, vár-vevő marschfala' palotába bé rukkolván, abból ki-nyomták a' Képviselőket, a' meg félemlett faktzionisták széljel ofzoltak, és el távoztak; a' jól gondólkodó nagyobb rész már most, bátorságban látván lenni magát, ismét vizsgálta gyúlt önként és szabadon a' taoátsházba, meg halgatta a' köz jóra tzelozó projectomokat. Frantziák! kétség kívül meg ismértek ezen magaviseletemben egy szabadság' katonájának, és egy Respublikánusi indulatu hazafinak buzgóságát. A' faktionistáknak, a' kik a' két Törvényhozó Tanátsokat el-nyomták, ezen gyűlölséges és megvetett embereknek, el-szélefsztetődések által, a' meg-tartó, oltalmazó, és nemes gondolkodások, vizsgálta tétettek a' magok' jufsaiknak birtokaikba.

Az Ex-Director Barras' magaviseletének ki nyilatkoztatása: — Egy ilyen titulusu irás jött ki ezen napok alatt Párisban Frantzia nyelvonn. Sammája ennek ennyiből áll: Ecöfsiti az Iró, hogy, noha a' Direktorságtól való butsu-vevő jelentése Barrasnak, nem előbb, hanem tsak Nov. 10 dikénn olvastatott is fel, tsak ugy már 9 dik-ben délkór meg fordúlt volt az a' Bonaparte' kezében; ki jön ebből, hogy a' dolog, nem a' kettőjök' előre való egyet értése nélkül esett. Továbbá, hogy nem ugy esett a' Barras' butsu-vevő jelentését a' Törvény-hozó Tanátsokhoz el vitt *Batot*tal is a' dolog, mint többire minde- nektől eleinten el-hireltetett volt, az az; hogy, mikor ez a' *Batot* a' Törvény-hozóktól már vizsgálta felé jövvén, és Bonapartéval szembe találkozáván, ez, előbb véle valamit titkonn szol-

lott legyen, az után pedig fenn-hangonn és lár-máson e'féléket vetett volna ízemére: hogy, a' leg fényesebb Respublikát (ily ki fejezéssel ért *Bonaparte*) két ezttendő alatt ennyire el-metse-vélni miként engedték? a' belső támodásokat ennyire organizálódni, mi módon szenedték? a' künn tsatázó feregeknek annyi felölről történt szereztéltenségeiket, a' folyó ezttendei háboru-ban miért engedték-meg? &c. Nem így törté-tek ezek a' bezzédek, azt mondja a' feljebb irt titulusu Író: hanem, minekutánna *Baróth* a' *Barras*' emberéhez, tsak néhány titkos szókat in-tézett volna *Bonaparte*, az után a' körülette ál-ló Generálisokhoz és egyéb tisztekhez intézte szavait, és azoknak mondotta ezeket a' piron-ga ó igéket, és nem a' *Barras*' emberinek. Ezek-ből és több elő hordott környülállásokból azt a' conclusiót tsinálja végezetre az Író, hogy Ex-Director *Barras* távol volt attól, hogy a' *Bona-parte* által okoztatott mostani ujj változált hely-be ne hagyta volna, és ez, a' ketlőjök között az előtt fenn-állott ízemélyes barátságot telyelség-gel meg nem változtatta." — (Ez az Író, mint akárki első tekintettel ezzébe veheti, nem egye-bet akart el-érni ezen okoskodása által, hanem, tsak azt a' kétséget akarta azoknak elméjékből ki-venni, hogy mint eshetett legyen az most meg, hogy *Bonaparte*, a' ki tsak 3 vagy 4 ezttendők-kei is alig ismértetett, 's-az ólta a' *Barras*' ba-rátságából ily poltzra lépett, most véle ily méltat-lanul bánt volna. *Barras*' egyezésével is esett, azt mondja az Író, a' változás, &c.

Már akár mi némü előre való egyezések-nek következése volt legyen is ez a' Frantzia Revolutziónn most Nov. 9-dikénn és 10-dikénn esett ujj Epecha, elég az, hogy már előre azt mutatta, hogy a' szüntelen való hánykodások között lévő Frantzia Respublikában, nagy válto-zásokat fog maga után vonni. A' Directorium-nak egy szeriben történt el-törölődése — egy Trium-

viralis Consulatusnak elő-állása — a' két Törvényhozó Tanácsok' tekintetének nagy meg homalyosulása — a' belső factziókonk esett egy-átalyában való nagy tsapás — és az Országglói hatalomnak csak kevés személyek' kezébe való jutása — mind ezek mind igen fontos környülállások, és mind ezeknek egyszersmind való öfzfe-találkozások, oly heves, hogy ezen ujj crisiis alatt a' minden oldalainn rég hanykodó Respublikaitestnek, vagy egészfzen el kell alélni, vagy ezen cura által kell néki meg-tartódni.

Nem lehet azt mind elő számlálni, hanyfele-képpen érdekeljék ezen ujj változásokat a' Frantzia minden irók, rész szerént a' régi Histo-riákból öfzfe keresett történeteknek az ő mostani környülállásaikhoz való mérséklésével, rész szerént más egyéb töllök ki-telhető meg jegyzésekkel. — „Igaz, így szoll az egyik, hogy sok nagy környülállásoknak egyszersmind való öfzfe-találkozása, szokta többire tzeljokhoz juttatni a' dolgokat: hanem, a' *Catalina* öfzfe-esküvése is oly sok féle környülállások által láttfzott elő felé mozdítottani, hogy leg jobb ki menetele reméltetődhetett; még is az után ismét adták magokat más olyan környülállások elő, a' melyek annak a' nagy Respublikának fel-fordulását látve elő mozdították.

A' Párisi *Ami de-Loix* nevü Ujság erőfsiti, hogy ezen 9 dik és 10 dik Novemberi Frantzia ujj Revoluzió előtt, így irt volna valaki (nem nevezi meg küssoda), *Moulins*, *Barras*, és *Gohler* Directo-ókhoz: — „Ti, a' ti előttetek-valókat elny létek, és meg-buktattátok; de ti is meg fogtok bukni tódni. Az erőszakoskodások, mellyel éitek. tejeitekre fognak vízfza omlani. A' tö véyeket meg rontattátok, a' nép'-jussaival nem engedtetek, az igazságot lábaitok' alá taposattátok, a' Respublika' töved-lmeit eltékoztattátok, a' katolikusok' z ódját el-nyeltétek: most már a' köztársaságok' útött.” — Azt mondják, hogy

már még az ujj Triumvarális Consulátushoz is érkeztek volna több oldalokról e'féle intések, hogy t. i. a' magokhoz kapott országlói hatalommal valahogy vizsgálja ne éljenek, és az őket megelőzötteknek példájokkal, mint tükörrel éljenek. — Más Párisi Irók, *Lépedust* hozzák elő intö példáiúl *Bonaparténak*: — „Kivánva várja az ember, így szólnak ezek, a' mostani változásoknak ki-meneteleit egyebek között abban a' tekintetben is, hogy valyon a' Jakobinusoknak mostan le-ültetödött pártja, mit fog már kezdeni: hogy erőssen érezhető bolzsfzuállásonn jártatja az eszét, könnyü gondolni. *Bonaparténak* szüksége valyon arra, hogy egész tehetségét, munkásságát, mindének fellett pedig éles elmésségét elő vegye, hogy tsak tulajdon magát meg-tarthassa; és mind ezen tálentomai mellett is fenn marad a' kérdés: hogy valyon, néki szükséges e' a' Respublikának megtartásánn, vagy a' Respublikának a' *Bonaparte* megtartásánn gondoskodni. Ő ugyan a' katonákba helyhezteni a' maga bizodalját: hanem, hiszen *Lépidus* is (itt van) így tselekedett; de rosz következéssel.“

A' mi a' tzeljät nézi végre az ujj *Consulárius* országlásnak, közönségesen szolva úgy láttzik, hogy ez a' maga'-meg-fundáltatódása végett, egész hathatóssággal azonn fog szorgalmatoskodni, hogy az eddig vólt (t. i. az 1795 béli) *Constitutzió*nak reformátzióját végre-halytathassa. *Bonaparte* még eleinten mingyár olyan ki-nyilatkozatást tett, hogy ez az eddig való *Constitutzió*, egészlzen tele lett volna hibával, semmit sem ért, és azt egészlzen fel-forgatui szükséges dolog; a' nép-gyűléseket nevezetesen, a' faktziókat gerjesztö félzkeknek nevezi; a' Bé-töltetö hatalomról azt mondja, hogy annak kevés kezek között kell lenni.

A' külsö oldalakat tekintve a' dolgoknak, úgy láttzik, hogy a' három *Consulok*, minden részben a' nép' jövendö boldogságának elő moz-

dittá ára tzelozó rendelkezéseket tefznek. — A' 100 milliókból álló eröltetett költsön helyett, bizonyos hadi-adó állittatik-fel. — A' 9-dik és 10-dik Novemberi új Revoluzió' kedvetlenségének lágyítására, minden eszközök fel-keresterödni látattatnak. Az ökkör árestál atott személyek közül, még csak 7 vagy 8 vagyon árestóban, a' többek mind szabadon botsáttattak. — Eddig olyan szokás volt Párisban, hogy mikor egyik párt a' másikat meg-buktatta, a' theatromokoun ki-motskoltetott a' meg-bukott párt: most olyan rendelést küldött a' Politziai Minifter a' theatromok' igazgatóihoz, hogy a' pártoknak egymás ellen való gyűlölségeiket, az indulattoknak eddig modiba volt e'-féle közförülése által, most ne találják.

Meg lehetőös meg jegyzése a' Párisi iróknak, az, hogy az az *Arena* nevü Öt-százak' Tanátsa béli Képvisele, a' ki *Bonapartét*, a' Tanátsa való bé-menetelekör keresztül akarta verni, *Corsicai* fiu, és így ennek hazájafia. Már most ez *Brutushoz* hasonlittatik *Bonapartéra* nézve; nem tudom melyik lehetne apja a' másiknak.

Török Birodalom.

Addig, míg azt el-várnók, hogy az *Egyiptom* felé rég' siető *Nagy Vezir'* és *Sidney Smith'* expeditziójoknak, mi némü következesei fognak lenni, olvasást érdemelnek ezen Török Artikulus alatt azoknak a' foglalatosságoknak nevezetesebbjei, a' melyeket *Bonaparte* Egyiptomban el-követett: hogy annak utanna májzor az ő tölle *Cairó* várossaban fel állittatott *Nemzeti Intézetum'* munkáiról is, némely tudósítások tétett-hessenek:

Emlitennünk kell leg előbb is, hogy 1798-ban Oktob. 23-ikáig, az Egyiptomi tóknak recognoscerozását, mejjlégeiknek meg-mérséklését, s azoknak papirosra való le-rajzolásait noha nem

minden rend felett való nehézségek nélkül Generál *Andreoffy* már el-végezte volt: hogy ez a munka tökéletességre vitetődhesen, csak föld-mérői-lántz által-és csak partot, 45 ezer rúdnyit méretett-meg.

A' *Natrum*' tavát (mely a' tőlünk ki adott Egyiptom' Geog. mappájann *Széksót-termő-tő* nevezet alatt izemléttetik) olyan tulajdonságúnak találta *Andreoffy*, hogy ott a' kereskedésnek egy igen halznos ágát lelet fel-állítani. —

Maga *Bonaparte* ez alatt, egy Institutumot állított-fel; fundált egy Bibliothekát is; építetett egy chemiai Laboratoriumot; mind ezekre a' Fundatziókra izükséges pénzt rendelt-ki; végezetre, az orzágnak mind azokra a' rézzeire, a' melyekben a' fegyveres seregek' fekvése nékiek hatsak valamennyi bátorságul is szolgálhatott, tudósokat küldözött bizonyos elejekbe adott rendeletekkel izéljel — „

„*Nouet* és *Mechaim*, *Alexandria*, *Cairo*, *Salchich*, *Damiette*, *Suez*, 's-más városoknak, az Aequatortól való távol-léteket határozták-meg. — *Peyre* 's-több más hid-, és út-tfnáláshoz 's építés: mellerségéhez értők, a' *Suezi* Canalisnak nivellérozását vitték véghez, az az, azt mérték-meg, hogy melyik vége, és mennyivel, fekügyék magossabban mint a' másik. *Lefebre* és *Malus*, a' *Moesi* canalis't recognoscerozták. *Andreoffy* Generális't, *Lefebre* és *Mouchard* kísérték-el a' *Menzaleh* tava recognoscerozására. *Alexandria* várossát, *Peyre* és *Girard* vették fel papirosra. *Lanorey*, az *Abumeneg* canalis't recognoscerozta; az *Aléxandriai* Canalis' ki-tilztitásának munkája is az ő vigyázása' alá volt bizattatva. *Geoffroy*, a' *Menzaleh*' tavában lakó állatokat, és a' *Nilus* béli halakat, *Delille* pedig az Alsó Egyiptomi plántákat, vette vizsgálás' alá. *Arnolet* és *Champi*, a' *Veres* tengerhez rendeltetődött Expeditzióba jártak, hogy azt recognoscerozván, egyzersmind annak Minerale Regnumát

is vizsgálják meg; ezek *Kossirig* mentek. A' Felső Egyiptomi Canalisokonn tétetett munka, *Girard*-ra volt bizattatva. *Denou*, azért tett egy útazást *Fayoumban* és Felső Egyiptomban, hogy az ott találtató emlekezet'-jegyeket, le-rajzolja. *Dute-tre*, Alexandriában és Cairóban rajzolta-le az e'-féléket. *Conte*, egy mechanikai műhelyt állított-fel; szél malmokat, és egyéb Egyiptomban még ujj machinákat készítettett. *Beauchamps* és *Nouet*, egy ötfzörös, t. i. Respublikai, Romai, Görög, Coptai, és Török rend tartás szerént való Kalendáriumot készitettek. *Saviani*, a' *Syriai* pusztákonn találtató Inlectumokból tsinált gyűlyteményt. *Costaz* egy *Journált* adott-ki. *Fourrier* mind ezeknek folytok alatt, Frantzia Commissáriuságot viselt a' *Cairói* Divánban. *Monge* és *Bertholet* hazafiakról, különösön semmit nem mondanak: ők mindenütt voltak, mindennel foglalatoskodtak, és a' tudományokat illető minden dolgoknak fő mozgatói voltak. — Central University Library Cluj

Déc. 30-dikánn 1798-ban maga *Bonaparte* a' Veres tenger mellett *Suez*től Észak felé vevén útját, *Suez*hez harmadfél ora-távolságra, a' Canalis' torkának maradványára reá talált, és mellette 4 orányi útát tett; az nap' éjjel az *Abgeroud* erősségében, 31-dik éjtzaka a' pusztának 10 ora távolságra lévő belső részénn, Januáriusnak 1-ső éjtzakájann pedig *Belbeis*ben hált-meg. Jan. 3-dikánn ismét reá talált *Bonaparte*' ugyan ezen Canálisra, ottan, a' hol a' pusztákkal határozódó Egyiptomi meg-mivelt és kövér földek el kezdődnek. Sok orányi távolságra folytatta mellette az útját; azután vizfsza küldötte *Peyre* nevü Indzsineert, elegendendő késérő sereget rendelvén oltalmazására, *Suezbe*, olyan rendeléssel, hogy az egész Canalist, geometrai- mérés által papirosra vevén, egyfzersmind annak külömb külömb magosságait is mérje-meg (nivellirozza); mely is egy olyan *problema*, melynek meg-felytésétől egy leg nagyobb és leg hasznosabb munkának lehetősége, vagy lehetet-

lénsége, vagy on fel-függesztetve (t. i. hogy, lehetséges e' a' Verostengernek a' Mediterraneum tengerrel való öfzfze-foglalatódása egy Canalis által.). “

☞ A' Londoni Udvari Ujjságban Nov. 13-dikán ez olvastatott az Egyiptomi környütállásokról: — “

„Frantzia Gen. *Marmont* már még Aug. 5-dikén olyan teljes hatalommal ruházott volt fel Gen. *Bonapart*tól: mely szerént ő a' Török hajós tereg vezérével, *Patronával*, a' következő feltételekben, melyekre mindazáltal a' Törökök elszinten nem akartak reá állani, egyezett légvén meg: A' hadi fogjok, ember emberért, és grátus szerént, tseréltsenek-ki költsönösön; a' sebesekek és seb orvosok, ne tartattassanak hadi fogjoknak; a' Konstantzinápolyban és minden Török országi más városokban tartatódo Frantzia fogjok, hajókonn, három hónapuk alatt *Alexandria* elibe vitettefsenek, a' hol ugyan azon időre hasonló számu Török fogjoknak kell a' vizfsza tseréltetődésre készen tartatni; továbbá, valamikör-tsak *Alexandria* előtt ennekutánna is Frantzia fogjokkal rakott Török hajó megjelenéndik: az *Alexandria*i Frantzia Komendans tartozzék oly rendeléseket tenni, hogy 70 óra alatt ugyan annyi Török fogjokat adhasson-ki, a' mennyi Frantziákat a' Török hajó oda vitt.

A' Nov. 20-dikán köit *Párisi* Redacteur szerént, oly rendelést tettek a' Consulok a' Politziai Minísternek, hogy Párisból egy Komédiás és Tánztoló, társaságot is küldjön Egyiptomba. Mingyár az után az olvastatott a' Páris' utzáira kiraggatott tzedulákban: hogy, gyanítható-képpen a' Nagy Vezér is meg fog *Cairóban* az *Opera Buffán* jelenni (magyarul bajos vólna ezt az *Opera Buffát* ki-tenni).

Nagy Britannia.

A' Londoni Udvari Ujjság szerént Nov. 12-dikén már hozzá kezdetek volt azoknak a'

többire Matrozokból álló Frantzia fogjoknak hajókra való ültetésekhez, a' melyek az Északi Hollandiai Capitulatzió Izerént, a' régi Frantzia fogjok között, tsere nélkül visszafizették. Az a' hír azonban, hogy *Anglia*, egy magúos Artikulusnak ereje szerent, 200,000 Font Sterlingeket (2 millió Forintokat) fogna fizetni a' Hollandusoknak, tsak abból is fundamentom nélkül valóznak látni lenni (a' Bétsi Udvar Ujjság Izerént), hogy *Hollandia* most minden törekedését arra fordítja, hogy sok szükségére, honnat találhafson pénzt.

Most már bizonyosan és közönségesen tudják, hogy az Anglusok' expeditziójának nem *Texel* és Északi Hollandiának a' szegelye, lett légyen eleinteni tzielja: hanem a' *Maas'* vize' torka. Itt kellett volna a' ki-szállásnak esni: hanem, olyan kemény szélvész találta *Mitschel* Admirálist és *Abercrombie* Generált a' tengeren, hogy a' *Maas* torkáig telyességgel el nem juthattak; ehez képest meg változtatták újjokat, és úgy eveztek fel a' *Helder* felé, a' hol a' már indva lévő apróság ki-szálló helyek, nékik oly igen nem kedvezők voltak.

* * *

Bécs.

A' Palatinus ö Fő Hertzegsége, kedves hitveffével *Paulowna* Orosz Nagy Hertzeg Asszonyal, a' folyó hónapnak 20—22-dikáig, vártnak Bétsbe. Az ö Fő Hertzegségét oda késért Magyar Test örzők pedig, 14—16-kig itthonn fognak lenni.

* * *

Jelentések.

Először, a' volt M. Merkur' Olvasóihoz:

„Azon 5 esztendőknél le folytok alatt, míg a' *Merkur* fenn-állott, sok oly levelek érkeztenek hozzám, melyeknek Írói kértek, hogy kinek egy kinek más ok miatt alkalmatlan lévén az, hogy az Ujjságokért való rendelést minden fél esztendőnként ujjanton tegyék, tehát én nékiük folytatásban küldözsem Ujjságaimat; mert ők adósok nem maradnak. Sokak voltak ezek között, a' kik szavoknak állottak; és az ilyeneknek neveik az én Protocollumaimban, közönnettől vagynak bé-írva: de, igen nagy kár-valással érzem, hogy olyanok is sokan légyenek, kiknek nem jut eszébe, hogy mitsoda leveleket irtanak legyen bizonyos esztendőknél hozzám, 's azokban mikre kötelezték magokat. Tsudálkozni lehet, hogy az ilyenek meg nem gondolják azt, hogy az e' féle leveleket az ember nem szokta el-hányni, hanem az annak idejében reájok tett meg-jegyzésekkel együtt Protocollumban tartja; és ezeket csak halgatással el nem lehet mellőzni; eleget kell ezeknek tenni. A' kik véllem így bántak, nem gondolták meg azt, mely drágába kerüljön Bétsben az ujjság-írás és annak postánn való küldözése, 's mely terhes lett legyen az, kivált olyannak, a' ki maga állított új Ujjságot fel. — Az Ujjságért bé jövő 10 Forint esztendei elő-fizetéssel, úgy szokott folyni a' dolog, hogy abból a' Bétsi fő Postá-hivatal, az Ujjságnak küldözéséért, 4-gyet el-von; ki ad belőle az Írónak 6-tot: ezen 6 Ferintből, én leg alább, mint a' ki kezdő voltam, és lassan-lassan lehettem ismérteffé, az Ujjságnak nyomtatására's-egyéb hozzá járuló aproságokra. 4-gyét még el-

költöttem. Alig maradott hát meg a' 10-ből 2-tő. Mely fok kárt kellett 'hát ez fzeréut az olyanok miatt vallanom, a' kik a' 10 Forintot sem küldötték-fel, 's ennek felette nékem a' Postára is érettek a' 4 Forintot meg fizetni, 's érettek az egyéb költségeket is, mint más igazi elő fizető-kért, meg tenni kellett. Az ilyenek, tulajdonképpen szollva, minden esztendőként 16 Forint kárt okoztak, azokban az esztendőkben, mikor meg nem fizettek. Számosok vagynak pedig olyanok, a' kik több esztendőkre adósok maradtak, már én Processust kezdjek az ilyenek ellen? az Előljárókkoz folyamodjak érettek? náilam lévő leveleiket Instáló leveleimbe rakván, Documentumul éljek vélek? Vagynak néhányan olyanok is, a' kik nem irtak volt magok hozzám, hanem csak Commissionariussaik által tetettek rendeléseket. Már 'hát ezektől bizoryság-levelet vegyek, hogy ennek vagy annak rendelték az Ujságot? Az olyanokra, a' kik hozzám: végtére is, vagy irtak, vagy leg alább izentek, hogy restantziájokat meg ismérik, és jó szivvel meg fogják még ez után fizetni, telyelséggel nintstézé-
 lozásom: csak azokat vádolom hozzám viseltett igazságtalanságokért, a' kik valamint eleint az Ujságért leg többet irkáltak, végtére, mikor a' fizetésről való emlékezést vártam volna, egészfzen el-halgattak. Ezek az utolsó rend-bé-
 liek azok, kikhez én most utoljára szollok ezzel a' közönséges kérelemmel, hogy, ha ezen tudósításomat olvasándják, éngemet ezen ujj esztendő' alkalmatolságával ne terheltésenek oly jó hírrel közönten, hogy ígéretekéről, ha halasztották is, arról egészfzen el nem telejtkeztek. A' ki még ezen kérésemre is nem fog semmit hozzám írni, vagy izenni, annak majd az ujj esztendőben azt fogom írni: hogy, *pénzze érkezett, felső országokról hozzám, viteffe-el.* Így majd vezek tudom tölle levelet.

Másodszor, a' M. Kurir' Olvasóihoz :

Erdemes társam Décsi Sámuel Ur elegendő ki-terjeszkedéssel meg-írta a' 45-dik Kurir' végénn, a' mit érd. Olvasóinknak a' jövő fél-éztendei elő-fizetés iránt tudokra adni izükségesnek itélt. Méltoztatsanak arra, és ahoz, most még e' következőket is meg-jegyezni :

Ezt a' ki-fejezést érd. társam' Jelentésében; „Az oltától fogva egy, vagy fél éztendő ki-vévén, melybeu t. i. bélyeges táskával kellett ö néki nyargalózni, &c.“ — talám nem mindenk veszik a' magu igaz értelmében. Ez csak azt teszi, hogy a' régi M. Kurir' idejében, mint az akkori Olvasóknak is juthat eszébe, az Újság-stempelezés bé-hazattatván, akkor a' Kurirnak is minden árkuksai minden hétenn kétszer meg-stempeleztettek; és néki minden árkusnak meg-stempeleztetésiért fél krajtzárt kellett fizetni : mely arra adott volt alkalmatóságot, hogy az Újság-taxát 1 Forinttal feljebb vigye; a' melynek feljebb vitele csak ekkor történt 14 éztendők alatt.

2) A' Kurir' taxája, mint a' krajtzáros Semlének az egy krajtzár, most is egész éztendő alatt 10, fél alatt pedig 5 forint marad. Csak egyenesen régi Olvasóinak reméllett hozzá való szives indulatjokra bizta azt érd. társam, hogy, ha valaki közzülök, isupa önként való fel-indulásból akarna többet küldeni, jó szívvvel fogná fogadni. En részemről továbbá, arról tartom még izükségesnek figyelmezteté tenni, nem annyira Olvasóinkat, hanem inkább azokat a' Posta-mester Úrakat, a' kik 5 Forint helyett 4 Forintot, és 30 krajtzárt gyakran küldenek, hogy ezt ezen-túl ne tselekedjék; mert a' Bétsi fő Posta-hivatal 4 Fl.t 30 kr.t, ezen-túl 5 Forintban ei nem velzen.

3) Szoktak lenni, a' kik fertály éztendőre is vitetik Újságainkat; és mi ugyan ezeknek is szívesen szolgáunk, pénzért: csak a' fő Posta-hivatalra, boríték-nyomtatásra, 's az expeditzió-

hoz járuló egyéb apró, de akadályos alkalmatlanfágokra nézve szeretnők, ha a' menyibe lehet, fél-fél esztendőnként tennék érd. Olvasóink rendelkezéseiket.

4) Én tudom, vagnak sokak olyanok az Olvasók között, a' kik készebbek belé hagyni az Ujjság-olvasáft, hogy sem magokat egészfzen ahhoz kötni; hogy fél-fél esztendőnként küldöz-gessék hozzánk az 5 Forintosokat: némelyek, éppen akkór, ez vagy amaz jofzágaikban gazdáskodnak, mikor eljőne a' fizetés' ideje; másoknak, egyéb környülállások miatt nints kezek'-ügyibe a' rende. fel-küldés. Engemet, a' Merkurius' némely olvasóitól szenvedett méltatlanfágom és kár val-lásom, telyességgel fel nem indit arra, hogy meg-ismért egyenességü olvasóimnak, ezen tekintetben ennekutánna is Commiffionáriussok lenni ne akarjak: de oly fel-tétel alatt, hogy kárba ne hagy-janak. Ha én a' M. Kurirt Izámokra ki-rendelem, a' taxát érettek meg-fizetem, a' társam' részét is ki-adom, s így azt tselekszem, hogy az Ujjságot egész esztendő alatt folytában vegyék: valóság-gal meg érdemlem, hogy az esztendőnek le-foly-ta alatt a' 10 Forintot kezemhez ízolgáltassák.

5) A' ki Ujjság-taxát teszen fel postára és az el-téved: ne terheltessen annál a' Posta hivatal-nál jelentést tenni, a' hova a' pénzt bé-fizette; az ilyen Posta-hivatal pedig, ne az Ujjság-író-hoz, hanem a' Bétsi Fő Posta-hivatalhoz írjon érette, német- vagy deák-nyelven. Mert szük-ség tudni, hogy a' fel-jövő pénzt nem mi incas-sáljuk a' levelekből, hanem a' Fő Posta-hivatal; ez felelhet 'hát, hogy mi jött kezébe: ez min-ket az esztendő' fertályai szerént egy summában fizet. —“

„Pantzel Daniel —
mostani hetes.